

Julian Fellowes

Belgravia

Met medewerking van Imogen Edwards-Jones (redactioneel adviseur) en Lindy Woodhead (geschiedkundig adviseur)

A.W. Bruna Uitgevers

Dansend de strijd tegemoet

Het verleden, zo wordt vaak beweerd, is een ver en vreemd land waar dingen op een andere manier worden gedaan. Dat zou weleens waar kunnen zijn – het geldt beslist voor de zeden of gewoonten, de rol van vrouwen, het aristocratische bestuur en talloze andere aspecten van ons dagelijks leven. Maar er zijn ook overeenkomsten. Ambitie, afgunst, woede, hebzucht, vriendelijkheid, onbaatzuchtigheid en, bovenal, liefde zijn altijd even doorslaggevende motieven geweest voor het maken van keuzes als tegenwoordig. Dit is een verhaal over mensen die twee eeuwen geleden leefden, al lijken veel van hun verlangens, veel van hun ergernissen en de passies die in hun hart woeden al te zeer op de drama's in onze omgeving, in onze tijd...

Het zag er niet uit als een stad aan de vooravond van een oorlog, maar nog minder als de hoofdstad van een land dat nog geen drie maanden eerder uit het ene koninkrijk was gerukt en door een ander was geannexeerd. In juni 1815 leek Brussel in feeststemming, met bedrijvige, kleurrijke kraampjes op de markten en in felle kleuren geschilderde, open rijtuigen die door brede straten reden en ladingen vooraanstaande dames en hun dochters naar belangrijke afspraken brachten. Geen mens zou kunnen denken dat keizer Napoleon in aantocht was en elk moment zijn tenten aan de rand van de stad kon opslaan.

Maar daar had Sophia Trenchard, die zich zodanig vastbe-

raden tussen de menigte door werkte dat je haar geen achttien jaar zou geven, nauwelijks oog voor. Net zoals iedere welopgevoede jongedame, vooral in het buitenland, werd ze vergezeld door haar dienstmeisje, Jane Croft, die met haar tweeëntwintig jaar vier jaar ouder was dan haar meesteres. Hoewel je van hen allebei kon zeggen dat ze de ander voor een pijnlijke botsing met een medevoetganger zouden behoeden, was het Sophia die eruitzag alsof ze alles aankon. Ze was knap, heel knap zelfs, op de klassiek blonde, blauwogige Engelse manier, maar de zelfbewuste trek van haar mond maakte duidelijk dat dit bijzondere meisje geen toestemming van haar moeder nodig had om aan een avontuur te beginnen. ‘Schiet op, straks is hij al vertrokken voor de lunch en zijn we voor niets op pad.’ Ze bevond zich in de periode van haar leven die bijna iedereen moet doormaken, als de kindertijd is afgelopen en een schijnbare volwassenheid, niet door ervaring gehinderd, je het gevoel geeft dat alles mogelijk is, totdat de echte volwassenheid definitief bewijst dat dit niet zo is.

‘Ik ga zo snel als ik kan, mevrouw,’ mompelde Jane, waarna een haastige huzaar, als om haar woorden te onderstrepen, haar achteruitduwde zonder ook maar een moment in te houden om te informeren of ze zich pijn had gedaan. ‘Het lijkt hier wel een slagveld.’ Jane was geen schoonheid, zoals haar meesteres, maar ze had een levendig gezicht, met krachtige trekken en blozend, al paste het meer op een plattelandsweggetje dan in een stadsstraat.

Op haar manier was ze vrij vastberaden, waar haar jonge meesteres haar om waardeerde. ‘Stel je niet zo aan.’ Sophia had haar doel bijna bereikt terwijl ze vanaf de hoofdstraat een binnenplaats op liep die wellicht ooit een veemarkt was geweest maar die nu door het leger was gevorderd voor wat veel weg had van een bevoorradingspost. Uit grote karren werden kisten, zakken en manden gelost, die naar de omringende pakhuizen werden gedragen, en er leek een onophoudelijke

stroom officieren uit elk regiment voorbij te komen, in groepjes, druk pratend en soms ruziënd. De komst van een aantrekkelijke jonge vrouw en haar dienstmeisje trok natuurlijk de aandacht, en heel even stokten de gesprekken, vielen ze bijna stil. ‘Bespaar je de moeite,’ zei Sophia, en ze keek kalm om zich heen. ‘Ik ben hier om mijn vader te ontmoeten, meneer Trenchard.’

Er stapte een jongeman naar voren. ‘Kent u hier de weg, juffrouw Trenchard?’

‘Jazeker, dank u wel.’ Ze liep naar een wat belangrijker uitzijnde ingang van het hoofdgebouw en ging, gevolgd door de trillende Jane, de trap naar de eerste verdieping op. Daar stuitte ze op meer officieren, die blijkbaar stonden te wachten om te worden toegelaten, maar dat was een discipline waaraan Sophia zich niet wilde onderwerpen. Ze duwde de deur open. ‘Blijf hier wachten,’ zei ze. Jane trok zich terug, liet zich de belangstelling van de mannen graag aanleunen.

Het vertrek dat Sophia betrad was groot, licht en gerieflijk, met een fraai bureau van glad mahonie en andere, bijpassende meubels, maar het was eerder een omgeving om handel te drijven dan voor de beau monde, een plek om te werken, niet om zich te vermaken. In een hoek las een gezette man van begin veertig een officier in een schitterend uniform de les. ‘Wie haalt het in zijn hoofd om mij te storen!’ Met een ruk draaide hij zich om, maar bij de aanblik van zijn dochter veranderde zijn stemming en verscheen er een vriendelijke glimlach op zijn boze, rode gezicht. ‘Nou?’ zei hij. Maar ze keek naar de officier. Haar vader knikte. ‘Kapitein Cooper, u kunt gaan.’

‘Niet om het een of ander, Trenchard...’

‘Trenchard?’

‘Meneer Trenchard. Maar we moeten het meel vanavond hebben. Mijn superieur heeft me laten beloven niet zonder meel terug te keren.’

‘En ik zeg u toe mijn uiterste best te doen, kapitein.’ De of-

ficier ergerde zich zichtbaar, maar hij moest het wel accepteren, omdat hij niet meer toegezegd zou krijgen. Met een knik verwijderde hij zich, en toen was de vader alleen met zijn dochter. ‘Heb je ze?’ Hij was zichtbaar opgewonden. Zijn enthousiasme had iets aantrekkelijks: deze gezette, kalende zakenman die plotseling zo opgewonden was als een kind op sinterklaasavond.

Heel langzaam, terwijl ze het moment maximaal uitbuitte, opende Sophia haar damestasje en haalde er voorzichtig enkele vierkante, kartonnen kaartjes uit. ‘Ik heb er drie,’ zei ze triomfantelijk, ‘een voor u, een voor mama en een voor mij.’

Hij rukte ze bijna uit haar hand. Als hij een maand geen eten en drinken zou hebben gehad, had hij niet begeriger kunnen zijn. De koperdruk was eenvoudig en sierlijk.

De hertogin van Richmond

Bal

Rue de la Blanchisserie 23

donderdag 15 juni 1815

rijtuigen 15.00 uur – dansen 22.00 uur

Hij staaarde naar het kaartje. ‘Ik neem aan dat lord Bellasis daar dineert?’

‘Ze is zijn tante.’

‘Allicht.’

‘Er zal geen diner zijn. Niet echt. Alleen voor de familie en enkele mensen die bij hen logeren.’

‘Ze zeggen altijd dat er geen diner is, maar meestal is het er wel.’

‘U had toch niet verwacht daarvoor gevraagd te worden?’

Hij had erover gefantaseerd, maar het niet verwacht. ‘Nee, nee. Ik ben tevreden.’

‘Volgens Edmund is er na middernacht een avondmaal.’

‘Behalve bij mij moet je hem nergens Edmund noemen.’

Toch was hij weer blij, zijn korte teleurstelling had alweer plaatsgemaakt voor de gedachte aan wat hun te wachten stond. ‘Ga maar weer naar je moeder. Ze heeft alle tijd nodig om zich voor te bereiden.’

Sophia was te jong en te vol van jeugdig zelfvertrouwen om zich volledig bewust te zijn van de grootsheid van haar presentatie. Bovendien ging ze praktischer met dit soort dingen om dan haar door beroemdheden geïmponeerde papa. ‘Het is te laat om iets nieuws te laten maken.’

‘Maar niet te laat om dingen in de gewenste staat te brengen.’

‘Ze zal er niet heen willen.’

‘O jawel, ze moet.’

Sophia liep naar de deur, maar bedacht nog iets. ‘Wanneer zullen we het haar zeggen?’ zei ze met een blik op haar vader. In het nauw gedreven door de vraag begon hij aan de gouden ornamenten van zijn horlogeketting te friemelen. Het was een merkwaardig moment. Alles was nog precies zoals het vlak daarvoor was, en toch waren de klank en inhoud op de een of andere manier veranderd. Voor iedere waarnemer van buitenaf zou het duidelijk zijn dat het onderwerp waarover ze spraken plotseling veel serieuzer was dan de kledingkeuze voor het bal van de hertogin.

De reactie van Trenchard was heel uitgesproken. ‘Nog niet. Het moet allemaal goed geregeld worden. We moeten hem de zaak laten bepalen. Kom op, ga. En stuur die bazelende idioot weer naar binnen.’ Zijn dochter deed wat haar was opgedragen en glipte de kamer uit, maar na haar vertrek was James Trenchard nog volledig in gedachten verzonken. Vanaf de straat beneden klonk geschreeuw, en hij liep naar het raam en keek neer op een officier en een handelaar die druk in gesprek waren.

Vervolgens ging de deur open en kwam kapitein Cooper binnen. Trenchard knikte hem toe. Business as usual.

Sophia had gelijk. Haar moeder wilde niet naar het bal. ‘We zijn alleen maar gevraagd omdat iemand heeft afgezegd.’

‘Wat maakt dat nou uit?’

‘Het is zo stom.’ Mevrouw Trenchard schudde haar hoofd. ‘We kennen er geen mens.’

‘Papa wel.’

Er waren momenten dat Anne Trenchard zich aan haar kinderen stoorde. Hoewel ze uit de hoogte deden, wisten ze weinig van het leven. Van jongs af aan waren ze verwend, had hun vader het hun naar de zin gemaakt, totdat ze allebei hun geluk vanzelfsprekend vonden en er zelden meer bij stilstonden. Ze wisten niets van de weg die hun ouders hadden afgelegd om hun huidige positie te bereiken, terwijl hun moeder zich elke met hindernissen bezaaide stap herinnerde. ‘Hij zal enkele officieren kennen die langskomen op zijn werk om bestellingen bij hem te plaats. Op hun beurt zullen ze zich erover verbazen dat ze zich in dezelfde balzaal bevinden als de man die hun mannen van brood en bier voorziet.’

‘Ik hoop dat je er met lord Bellasis niet op deze manier over praat.’

Even keek mevrouw Trenchard haar dochter vertederd aan. ‘Liefje...’ Ze nam de hand van haar dochter in de hare. ‘... pas op voor luchtkastelen.’

Sophia trok haar hand terug. ‘U gelooft natuurlijk niet dat hij in staat is om er eerbare bedoelingen op na te houden.’

‘Integendeel, ik ben ervan overtuigd dat lord Bellasis een eerbare man is. Het is beslist een erg aardige man.’

‘Nou dan.’

‘Maar hij is de oudste zoon van een graaf, mijn kind, met alle verantwoordelijkheden die zo’n positie met zich meebrengt. Bij de keuze van een vrouw kan hij zijn hart niet volgen. Ik ben niet boos. Jullie zijn allebei jong en knap, en jullie hebben op een onschuldige wijze wat met elkaar geflirt. Vooralsnog.’ Haar nadruk op het laatste woord maakte duidelijk waar ze

op uit was. ‘Maar voordat erover wordt geroddeld, Sophia, moet het afgelopen zijn, anders ben jij degene die eronder te lijden zal hebben, niet hij.’

‘En het zegt u helemaal niks? Dat hij voor ons een uitnodiging voor het bal van zijn tante heeft geregeld?’

‘Het zegt me dat jij een aantrekkelijk meisje bent en hij aardig voor je wil zijn. In Londen had hij dat niet voor elkaar kunnen krijgen, maar in Brussel staat alles in het teken van de oorlog en gaan de gewone regels niet op.’

Aan dat laatste stoorde Sophia zich meer dan ooit. ‘Bedoelt u dat wij volgens de gewone regels geen acceptabel gezelschap voor de vrienden van de hertogin zijn?’

Op haar manier was mevrouw Trenchard even sterk als haar dochter. ‘Dat is precies wat ik bedoel, en jij weet heel goed dat dit zo is.’

‘Papa zou het er niet mee eens zijn.’

‘Je vader heeft met succes een lange weg afgelegd, langer zelfs dan de meeste mensen zich zouden kunnen voorstellen, en dus heeft hij geen oog voor de grenzen die hem ervan weerhouden veel verder te komen. Wees tevreden met wie we zijn. Je vader heeft het uitstekend gedaan in de wereld. Dat is iets waar je trots op moet zijn.’

De deur ging open en het dienstmeisje van mevrouw Trenchard kwam binnen, met een jurk voor die avond in haar handen. ‘Ben ik te vroeg, mevrouw?’

‘Nee, nee, Ellis. Kom binnen. We zijn klaar, toch?’

‘Als u het zegt, mama.’ Sophia verliet de kamer, maar gezien de stand van haar kin had ze zich niet gewonnen gegeven.

Uit de manier waarop Ellis haar werk in een nadrukkelijke stilte deed, viel duidelijk op te maken dat ze dolgraag wilde weten waar de ruzie over was gegaan, maar voor ze het woord nam, liet Anne haar even in het ongewisse, terwijl ze wachtte tot Ellis haar middagjurk losmaakte en het haar toestond hem van haar schouders te nemen.

‘We zijn uitgenodigd voor het bal van de hertogin van Richmond op de vijftiende.’

‘Nee!’ Mary Ellis slaagde er gewoonlijk uitstekend in haar gevoelens voor zich te houden, maar liet zich door dit verbaazingwekkende nieuws verrassen. Ze herstelde zich snel. ‘Dat wil zeggen dat we een beslissing over uw avondjurk moeten nemen, mevrouw. Ik heb tijd nodig om hem gereed te maken, als hij precies goed moet zijn.’

‘Wat dacht je van die van donkerblauwe zijde? Die is dit seizoen nog niet al te veel gebruikt. Misschien zou je wat zwart kant voor de hals en de mouwen kunnen vinden om hem wat te verfraaien.’ Anne Trenchard was een praktische vrouw, maar niet helemaal vrij van ijdelheid. Ze had haar figuur behouden, en met haar fraaie profiel en kastanjebruine haar kon ze zonder meer knap worden genoemd. Ze zorgde er wel voor zich niet belachelijk te maken door te tonen dat ze zich daarvan bewust was.

Ellis knielde neer om een strokleurige, van tafzijde gemaakte avondjurk voor haar meesteres open te houden, zodat ze erin kon stappen. ‘En welke juwelen, mevrouw?’

‘Daar heb ik nog niet echt over nagedacht. Ik zal dragen wat ik heb, neem ik aan.’ Ze draaide zich om, zodat het dienstmeisje de rug met vergulde spelden kon dichtmaken. Ze was streng tegen Sophia geweest, maar had er geen spijt van. Sophia leefde in een droom, net als haar vader, en als je niet oppaste, kon je door dromen in de problemen komen. Bijna ondanks zichzelf glimlachte Anne. Ze had gezegd dat James een lange weg had afgelegd, maar soms vroeg ze zich af of Sophia eigenlijk wel wist hoe lang.

‘Ik neem aan dat lord Bellasis de kaartjes voor het bal heeft geregeld?’ Ellis keek op vanaf haar plek aan de voeten van Anne Trenchard, waar ze haar slippers wisselde.

Haar meesteres stoorde zich aan de vraag. Waarom zou een dienstmeisje zich hardop afvragen hoe zij op zo’n verhe-

ven gastenlijst waren beland? Of waarom ze sowieso ergens voor werden uitgenodigd? Ze besloot geen antwoord te geven. Maar ze realiseerde zich daardoor wel hoe vreemd hun leven in Brussel was, en hoezeer de zaken voor hen waren veranderd sinds James de aandacht van de grote hertog van Wellington had getrokken. Het was waar dat hoe groot de tekorten ook waren, hoe hevig er ook werd gevochten, hoe kaalgeslagen het platteland ook was, James altijd ergens voorraden vandaan wist te toveren. De hertog noemde hem de Tovenaar, en dat was hij, of leek hij te zijn. Maar door zijn succes was zijn tomeloze ambitie om de niet te beklimmen trap naar de high society te bestijgen alleen maar gegroeid, en de beklimming begon uit de hand te lopen. James Trenchard, zoon van een markthandelaar, met wie Anne van haar eigen vader niet mocht trouwen, vond het de gewoonste zaak van de wereld dat ze door een hertogin zouden worden ontvangen. Ze zou zijn ambities belachelijk noemen als ze niet de griezelige neiging hadden gehad om gerealiseerd te worden.

Anne had een veel betere opleiding genoten dan haar echtgenoot – als dochter van een schoolmeester kon dat haast niet anders – en toen ze elkaar ontmoetten, was ze voor hem een vangst van een duizelingwekkend hoger niveau, maar ze wist heel goed dat hij haar ondertussen ver voorbij was gestreefd. Ze had zich zelfs afgevraagd hoe lang ze hem gedurende zijn fantastische beklimming nog kon bijhouden, of ze zich als de kinderen volwassen waren, in een eenvoudig plattelandshuisje zou moeten terugtrekken en hem zelfstandig de berg op moest laten vechten. Ellis was zich er vanzelfsprekend van bewust dat de stilte van haar meesteres inhield dat ze voor haar beurt had gesproken. Ze overwoog iets vleien te zeggen om het gesprek voort te kunnen zetten, maar besloot om zich stil te houden en het te laten overwaaien.

De deur ging open en het hoofd van James verscheen. ‘Ze heeft het je verteld, nietwaar? Hij heeft het geregeld.’

Anne wierp een blik op haar dienstmeisje. ‘Dank je wel, Ellis. Zou je straks weer kunnen terugkomen?’

Ellis vertrok. James kon een glimlach niet onderdrukken. ‘Je zegt dat ik het hoog in de bol heb, maar de manier waarop jij je dienstmeisje wegstuurt, doet me erg aan de hertogin zelf denken.’

‘Dat hoop ik toch niet,’ protesteerde Anne.

‘Hoezo? Wat heb je tegen haar?’

‘Ik heb niks tegen haar, om de eenvoudige reden dat ik haar niet ken, net zomin als jij haar kent.’ Anne was erop gebrand enige werkelijkheid in deze absurde en gevaarlijke onzin aan te brengen. ‘Daarom moeten we ons ook niet aan die beklagenswaardige vrouw opdringen, in haar overvolle balzaal geen plek innemen die beter aan haar eigen kennissen gegeven had kunnen worden.’

Maar James was te opgewonden om zich te laten ompraten. ‘Dat meen je niet.’

‘Jawel, maar ik weet dat je niet wilt luisteren.’

Ze had gelijk. Het zou haar niet lukken hem te ontmoedigen. ‘Realiseer je je wel wat voor een kans dit is, Annie? Weet je dat de hertog komt? Twee hertogen, trouwens. Mijn bevelhebber en de echtgenoot van onze gastvrouw.’

‘Dat zal wel.’

‘En ook regerende prinses.’ Hij stopte, helemaal vervuld van de opwinding over dit alles. ‘James Trenchard, die aan een kraampje in Covent Garden begon, moet zich op een dans met een prinses voorbereiden.’

‘Je moet niemand van hen vragen om met je te dansen. Dan zet je ons allebei alleen maar voor schut.’

‘We zullen zien.’

‘Ik meen het. Het is al erg genoeg dat je Sophia hoop geeft.’

James keek nadenkend. ‘Jij zult het niet geloven, maar de jongen is serieus. Dat weet ik zeker.’

Ongeduldig schudde Anne haar hoofd. ‘Jij bent van een

heel andere stand. Misschien denkt lord Bellasis dat hij het meent, maar hij is buiten haar bereik. Hij kan het niet zelf bepalen, en er kan niets goeds van komen.'

Op straat klonk geratel, en ze ging er nieuwsgierig op af. De ramen van de slaapkamer keken uit over een brede en drukke verkeersader. Beneden haar marcheerde een aantal soldaten voorbij, in het scharlakenrood, terwijl de zon op hun gouden tressen scheen. Wat vreemd, dacht ze, dat we het, met al deze tekenen van een ophanden zijnde strijd, over een bal hebben.

'Dat zie ik niet zo.' James wilde zijn fantasieën niet zomaar opgeven.

Anne draaide zich om naar de kamer. Op het gezicht van haar man stond de uitdrukking van een in het nauw gedreven vierjarige. 'Nou, ik wel. En als zij door deze onzin beschadigd raakt, hou ik jou ervoor verantwoordelijk.'

'Dat moet dan maar.'

'Wat betreft dat chanteren van die arme jongeman om zijn tante om een uitnodiging te vragen, dat is allemaal vreselijk vernederend.'

James had er genoeg van. 'Nu moet je het niet verpesten. Dat sta ik je niet toe.'

'Ik hoef het niet te verpesten. Het gaat uit zichzelf wel verkeerd.'

Daarmee was het gesprek ten einde. Hij stampte ervandoor om zich om te kleden, en zij belde om Ellis te laten terugkeren.

Anne was ontevreden over zichzelf. Ze hield er niet van om ruzie te maken, en toch was er iets in deze hele gang van zaken wat haar aan het wankelen bracht. Haar leven beviel haar. Ze waren nu rijk, succesvol, veelgevraagd in de handels-gemeenschap in Londen, en toch wilde James de zaak met alle geweld op de klippen laten lopen door altijd meer te willen. Ze zou een eindeloze reeks kamers in gedrongen worden waar niemand hen mocht of waardeerde. Ze zou gesprekken moeten voeren met mannen en vrouwen die hen stiekem – of

niet stiekem – verachtten. En dat allemaal terwijl ze, als James het wilde accepteren, een comfortabel en gerespecteerd leven hadden kunnen leiden. Maar zelfs op het moment dat ze deze dingen overdacht, wist ze dat ze haar man niet kon tegenhouden. Daartoe was geen mens in staat. Zo zat hij nu eenmaal in elkaar.

In de loop van de jaren is er zoveel over het bal van de hertogin van Richmond geschreven dat het de pracht en praal van de kroning van een middeleeuwse koningin heeft gekregen. Het heeft in allerlei romans gefigureerd, en elk beeld van de avond is grootser dan het beeld dat eraan voorafging. Op het schilderij van Henry O'Neill uit 1868 vindt het bal plaats in een enorm en overvol paleis, omgeven door enorme marmeren zuilen, vol met zo te zien honderden bezorgde en angstige, huilende gasten, die er aantrekkelijker uitzien dan een dansgroep in Drury Lane. Zoals zoveel beeldbepalende momenten uit de geschiedenis was de werkelijkheid echter heel anders.

Voor een deel waren de Richmonds in Brussel aangekomen om geld te besparen, om door een paar jaar in het buitenland door te brengen de kosten voor het levensonderhoud laag te houden, en voor een deel om zich solidair te tonen met hun vooraanstaande vriend de hertog van Wellington, die er zijn hoofdkwartier had opgeslagen. Richmond zelf, een voormalig militair, kreeg de taak aangeboden om de verdediging van Brussel te organiseren, voor het geval het ergste gebeurde en de vijand het land binnendrong. Een aanbod dat hij aannam. Hij wist dat het een voornamelijk administratieve taak zou zijn, maar het was een klus die nu eenmaal geklaard moest worden, en die hem het genoegen zou geven van het gevoel een onderdeel van de oorlogsinspanning te zijn en niet slechts een passieve toeschouwer. Hij wist maar al te goed dat er daar in de stad meer dan genoeg van waren.

Er was slechts een beperkt aantal paleizen in Brussel en de meeste waren al bezet, zodat ze zich uiteindelijk vestigden in een woning waarin voorheen een chique koetsenmaker woonde. Hij stond aan de Rue de la Blanchisserie, letterlijk 'de straat van de wasserij', wat Wellington ertoe bracht het nieuwe onderkomen van de Richmonds tot Washuis te dopen, een grap die de hertogin heel wat minder kon waarderen dan haar echtgenoot. Dat wat we de toonzaal van de koetsenmaker zouden kunnen noemen, was een groot, op een schuur lijkend bouwsel links van de voordeur, dat je kon bereiken via een kantoortje waar klanten ooit over de bekleding en andere optionele extra's hadden gesproken, maar dat in de biografie van de derde dochter van Richmond, lady Georgiana Lennox, tot een 'antichambre' werd omgetoverd. Het vertrek waar de koetsen waren te bezichtigen, had een behang van rozen op latwerk, waardoor de ruimte voor een bal geschikt werd bevonden.

De hertogin van Richmond had haar hele gezin naar het vasteland meegenomen, en vooral de meisjes verlangden hevig naar enige opwindning, dus werd er een feest gepland. Tot begin juni Napoleon, die eerder dat jaar uit zijn verbanningsoord Elba was ontsnapt, uit Parijs vertrok en de geallieerde strijdkrachten opzocht. De hertogin had aan Wellington gevraagd of ze er eigenlijk wel goed aan deed om haar op plezier gerichte plannen door te zetten, en haar was verzekerd dat dit zo was. Het was inderdaad de uitdrukkelijke wens van de hertog om de plannen door te laten gaan, om de Engelse koelbloedigheid te tonen, om openlijk te laten zien dat zelfs de dames zich weinig aantrokken van de gedachte aan de Franse keizer Napoleon in opmars en weigerden van hun vermaak af te zien. Maar dat kon natuurlijk allemaal wel zo zijn...

'Ik hoop dat dit geen vergissing is,' zei de hertogin voor de twintigste keer in een uur terwijl ze een vorsende blik in de

spiegel wierp. Ze was tamelijk in haar nopjes met wat ze zag: een knappe vrouw aan het begin van de middelbare leeftijd, gekleed in bleke, crèmekleurige zijde en nog altijd in staat om de hoofden te doen omdraaien. Haar diamanten waren superieur, al vroegen sommigen van haar vrienden zich af of de oorspronkelijke door replica's waren vervangen, als onderdeel van de bezuinigingsmaatregelen.

'Voor dat soort taal is het te laat.' De hertog van Richmond kon het grappige van zijn situatie wel inzien. Ze hadden Brussel als een soort ontsnapping aan de wereld beschouwd, maar tot hun verbazing was de wereld achter hen aan gekomen. En nu gaf zijn vrouw een feest met een gastenlijst die in Londen nauwelijks viel te evenaren, net op het moment dat de stad zich schrap zette voor het gebulder van de Franse kanonnen. 'Dat was een uitmuntende maaltijd. Als het avondeten komt, zal ik niet in staat zijn nog iets te eten.'

'O, jawel.'

'Ik hoor een koets. We moeten naar beneden.' Hij was een inschikkelijke man, de hertog, een hartelijke, liefhebbende vader die door zijn kinderen op handen werd gedragen en zelf sterk genoeg was om het aan te leggen met een van de dochters van de beruchte hertogin van Gordon, over wier capriolen in Schotland jarenlang is geroddeld. Hij was zich ervan bewust dat er indertijd veel mensen waren die meenden dat hij een gemakkelijker keuze had kunnen maken en misschien een comfortabeler leven had kunnen leiden, maar alles bij elkaar genomen had hij er geen spijt van. Zijn vrouw was extravagant – ongetwijfeld – maar ze was opgewekt, knap en slim. Hij was blij dat hij voor haar had gekozen.

In de kleine ontvangkamer, Georgianas' antichambre, waar de gasten langs moesten om in de balzaal te komen, bevonden zich enkele vroeg gearriveerde gasten. De bloemisten hadden goed werk geleverd, met enorme arrangementen van bleekroze rozen en witte lelies, allemaal keurig ontdaan van

de meeldraden om daarmee de dames voor de stuifmeelvlekken te behoeden, tegen een achtergrond van een dicht gebladerte in vele schakeringen groen, wat de vertrekken van de koetsenmaker een grandeur verleende die ze bij daglicht niet hadden, en de flakkerende gloed van de vele kandelabers zette de gebeurtenissen in een mysterieus, vleidend licht.

De neef van de hertogin, Edmund, burggraaf Bellasis, sprak met Georgiana. Ze liepen naar haar ouders. ‘Wie zijn die mensen die Edmund je gedwongen heeft uit te nodigen? Waarom kennen wij ze niet?’

Lord Bellasis viel hen in de rede. ‘Na vanavond zult u ze kennen.’

‘Erg toeschietelijk ben je niet,’ zei Georgiana.

De hertogin had zo haar vermoedens, en eigenlijk had ze spijt van haar vrijgevigheid. ‘Ik hoop dat je moeder het me niet kwalijk zal nemen.’ Ze had hem de kaartjes gegeven zonder erbij stil te staan, maar nu ze er wel even bij stilstond, was ze ervan overtuigd dat haar zus het haar zeer kwalijk zou nemen.

Precies op dat moment riep de kamerheer: ‘Meneer en mevrouw James Trenchard. Mejuffrouw Sophia Trenchard.’

De hertog keek naar de deur. ‘Je hebt de Toveraar toch niet uitgenodigd?’ Zijn vrouw leek van haar stuk gebracht. ‘De belangrijkste leverancier van Wellington. Wat doet hij hier?’

De hertogin keek haar neef ernstig aan. ‘De proviandmeester van de hertog van Wellington? Heb ik een koopman op mijn bal uitgenodigd?’

Lord Bellasis was niet zo snel uit het veld geslagen. ‘Mijn beste tante, u hebt een van de loyaalste en efficiëntste hulpkrachten van de hertog in zijn strijd om de overwinning uitgenodigd. Volgens mij zou iedere loyale Brit trots zijn als meneer Trenchard bij hem over de vloer kwam.’

‘Je hebt me beetgenomen, Edmund. En ik hou er niet van als iemand me voor de gek houdt.’ Maar de jongeman was al

op de pas gearriveerden afgestapt. Ze staarde haar echtgenoot aan.

In feite vond hij haar woede wel grappig. ‘Kijk me niet zo dreigend aan, lieveling. Ik heb hem niet uitgenodigd. Dat heb jij gedaan. En je zult moeten toegeven dat ze er goed uitziet.’

Dat klopte in elk geval. Zo mooi had Sophia er nog nooit uitgezien.

Meer kon er niet gezegd worden voordat de Trenchards bij hen waren aangekomen. Anne nam als eerste het woord. ‘Wat aardig van u, hertogin.’

‘Helemaal niet, mevrouw Trenchard. Ik begrijp dat u heel aardig voor mijn neef bent geweest.’

‘Het is altijd prettig om lord Bellasis te zien.’ Anne had een uitstekende keuze gemaakt. In de blauwe zijde maakte ze een waardige indruk, en Ellis had prachtig kant gevonden om de jurk op te sieren. Misschien dat haar diamanten niet konden wedijveren met die van vele andere aanwezigen, maar ze mochten er wel degelijk zijn.

De hertogin voelde zich enigszins gerustgesteld. ‘Het is zwaar voor de jongemannen, zo ver van huis,’ zei ze, vrij vriendelijk.

James had geworsteld met zijn overtuiging dat de hertogin met ‘Excellentie’ aangesproken had moeten worden. Hoewel zijn vrouw het woord had gevoerd en niemand zich eraan leek te hebben gestoord, was hij er toch niet zeker van. Hij opende zijn mond...

‘Nou, als dat de Tovenaar niet is.’ Richmond straalde een en al jovialiteit uit. Als hij al was verrast door de aanwezigheid van de handelaar in zijn ontvangkamer, dan was daar niets van te merken. ‘Weet u nog dat we plannen maakten voor het geval de reservisten te wapen zouden worden geroepen?’

‘Dat herinner ik me nog uitstekend, Excel... uw excellente plan. Hertog.’ Het laatste woord sprak hij nogal opzichzelfstaand uit, zonder dat het iets met de rest van hun gesprek

te maken had. Voor James was het alsof hij plotseling een steentje in een rimpelloze vijver gooide. Even leek hij door de rimpelingen van zijn vreemde gedrag te worden overspoeld. Maar een beminnelijke glimlach en een knikje van Anne stelden hem gerust, en tot zijn opluchting leek niemand zich eraan te storen.

Anne nam het heft in handen. ‘Mag ik u aan mijn dochter voorstellen, Sophia?’ Sophia maakte een reverentie voor de hertogin, die haar van top tot teen bekeek alsof ze een stuk hertenbout voor het diner kocht, wat ze uiteraard nooit zou doen. Ze zag dat het meisje knap was, en op haar manier vrij gracieus, maar een blik op haar vader herinnerde haar er weer al te duidelijk aan dat dit absoluut niet kon. Ze vreesde dat haar zus van deze avond zou horen en haar ervan zou beschuldigen het aan te moedigen. Maar Edmund zal het toch niet menen? Hij was een gevoelige jongen en had nooit voor problemen gezorgd.

‘Juffrouw Trenchard, ik vraag me af of u zich door mij naar de balzaal zou willen laten begeleiden?’ Terwijl hij het aanbod, probeerde Edmund zich onverstoord voor te doen, maar hij slaagde er niet in zijn tante door dit vertoon van afstandelijkheid om de tuin leiden, daarvoor was ze te wereldwijs. Het was zelfs zo dat de moeder haar in de schoenen zonk toen ze zag dat het meisje haar arm door de zijne stak en ze samen vertrokken, terwijl ze fluisterden alsof ze al bij elkaar hoorden.

‘Majoor Tom Harris.’ Een vrij knappe man maakte net een lichte buiging voor zijn gastdame en -heer, toen Edmund zijn naam riep.

‘Harris! Ik had niet verwacht je hier te zien.’

‘Ook ik wil me vermaken, weet je,’ zei de jonge officier met een glimlach naar Sophia, die lachte, alsof ze zich hier tussen al die mensen helemaal op hun gemak voelden. Toen liepen zij en Edmund, nagekeken door zijn ongeruste tante, naar

de balzaal. Ze moest toegeven dat ze een knap stel vormden: op de een of andere manier werd de blonde schoonheid van Sophia benadrukt door de donkere krullen en gebeeldhouwde trekken van Edmund, met de glimlach van zijn krachtige mond boven het gleufje in zijn kin. Ze keek haar man aan. Allebei wisten ze dat de situatie uit de hand dreigde te lopen. Of dat die misschien al uit de hand gelopen was.

‘De heer James en lady Frances Wedderburn-Webster,’ kondigde de kamerheer aan, en de hertog stapte naar voren om de volgende gasten te begroeten.

‘Lady Frances, wat ziet u er beeldig uit.’ Hij ving de bezorgde blik op van zijn vrouw, die de jonge geliefden nakeek. Er was toch niets meer wat de Richmonds in deze kwestie konden doen? Maar de hertog zag hoe ongerust zijn vrouw was en boog zich naar haar toe. ‘Ik zal het er nog wel met hem over hebben. Hij zal het wel begrijpen. Dat heeft hij tot nu toe steeds gedaan.’ Ze knikte. Dat was wat er moest gebeuren. Het later oplossen, als het bal afgelopen was en het meisje vertrokken.

Er klonk opwinding voor de deur, en de stem van de kamerheer schalde: ‘Zijne Koninklijke Hoogheid, de prins van Oranje.’ Een knap uitzierende jongeman stapte op de gastheer en gastvrouw af, en de hertogin zeeg met een kaarsrecht gestrekte rug in een diepe reverence voor hem neer.

De hertog van Wellington arriveerde pas vlak voor middernacht, maar hij was de rust zelve. Tot grote vreugde van James Trenchard keek de hertog de balzaal rond en kwam zodra hij hem opmerkte op hem af. ‘Wat brengt de Tovenaar vanavond hierheen?’

‘Hare Excellentie heeft ons uitgenodigd.’

‘Werkelijk? Dat zal u goeddoen. Hebt u zich vanavond tot dusver een beetje vermaakt?’

James knikte. ‘O ja, Excellentie. Maar er wordt veel over de opmars van Bonaparte gesproken.’

‘Grote goden, is dat zo? Begrijp ik goed dat deze charmante dame mevrouw Trenchard is?’ Hij was zonder meer uiterst beheerst.

Zelfs Anne werd er zo zenuwachtig van dat ze er niet in slaagde hem met ‘hertog’ aan te spreken. ‘De kalmte van Zijne Excellentie is zeer geruststellend.’

‘Dat zou die ook moeten zijn.’ Hij lachte vriendelijk en draaide zich om naar een officier die vlak naast hem stond. ‘Ponsonby, kent u de Tovenaar?’

‘Zeker, hertog. Ik breng veel tijd door voor het kantoor van meneer Trenchard, waar ik wacht om een goed woordje voor mijn mannen te doen.’ Maar hij glimlachte.

‘Mevrouw Trenchard, mag ik u voorstellen aan sir William Ponsonby? Ponsonby, dit is de echtgenote van de Tovenaar.’

Ponsonby maakte een lichte buiging. ‘Ik hoop dat hij aardiger voor u is dan voor mij.’

Ze glimlachte ook, maar voordat ze kon reageren, sloot de dochter van Richmond, Georgiana, zich bij hen aan. ‘Het gonst van de geruchten in de zaal.’

Wellington knikte ernstig. ‘Dat begrijp ik.’

‘Maar kloppen ze ook?’ Ze was een mooi meisje, Georgiana Lennox, met een helder, open gezicht, en haar ongerustheid benadrukte slechts de oprechtheid van haar vraag en de dreiging die boven hen allen hing.

Toen de hertog in haar omhooggeslagen ogen keek, stond er voor het eerst een bijna ernstige trek op zijn gezicht. ‘Ik vrees van wel, lady Georgiana. Het ziet ernaar uit dat we morgen vertrekken.’

‘Wat vreselijk.’ Ze draaide zich om en keek naar de stelletjes die over de dansvloer wervelden, de meeste mannen in uitgaanstenue, terwijl ze lachten en druk in gesprek waren met hun partner. Hoeveel van hen zouden de komende gevechten overleven?

‘Wat zal er een zware last op uw schouders rusten.’ Anne

Trenchard keek eveneens naar de mannen. Ze slaakte een zucht. ‘Sommigen van deze jongemannen zullen de komende dagen sterven, en als we deze oorlog moeten winnen, kunt zelfs u daar niets aan doen. Ik benijd u niet.’

Wellington was hoe dan ook aangenaam verrast over deze opmerking van de vrouw van zijn leverancier, een vrouw van wie hij zich voor deze avond nog nauwelijks bewust was geweest. Niet iedereen begreep dat het niet louter glorie was. ‘Dank u voor die gedachte, mevrouw.’

Op dat moment werden ze onderbroken door een uitbarsting van doedelzakmuziek. De dansers ontvluchtten de dansvloer om ruimte te maken voor een groep Gordon Highlanders. Dit was de coup de théâtre van de hertogin, waar ze bij hun meerdere om had gevraagd, bij wie ze haar Gordonbloed als excuus had aangevoerd. Omdat de Highlanders twintig jaar geleden door wijlen haar vader waren opgericht, kon de commandant nauwelijks weigeren, zodat hij het verzoek van de hertogin inwilligde. Nergens is terug te lezen wat hij er werkelijk van vond dat hij zijn mannen aan de vooravond van een strijd die over het lot van Europa zou beslissen voor een spetterend optreden op een bal beschikbaar moest stellen. Voor de aanwezige Schotten was hun optreden in elk geval bemoedigend en hun Engelse burens vermaakten zich ermee, maar de buitenlanders waren openlijk verbijsterd. Anne Trenchard zag dat de prins van Oranje zijn adjudant een vragende blik toewierp en zijn ogen ten hemel sloeg vanwege de herrie. Maar de mannen gingen over tot het dansen van de *reel*, en al gauw gaven de twijfelaars zich gewonnen voor de passie en de kracht van de dans, terwijl die het gezelschap zo opzweepte dat zelfs de verbijsterde prins van het oude Duitsland erop reageerden en juichten en klapten.

Anne richtte zich tot haar man. ‘Het lijkt zo wreed dat zij voor het einde van de maand de strijd met de vijand zullen aangaan.’

‘De maand?’ James lachte verbitterd. ‘Eerder de week.’

Op het moment dat hij het zei, vloog de deur open en stormde een jonge officier die niet eens de tijd had genomen de modder van zijn laarzen te schrapen de balzaal in, die hij overzag tot hij zijn commandant had gevonden, de prins van Oranje. Hij boog en haalde een enveloppe tevoorschijn, wat de aandacht van alle aanwezigen trok. De prins knikte, kwam overeind en stak over naar de hertog. Hij overhandigde hem het bericht, maar toen de kamerheer het avondmaal aankondigde, stak de hertog het ongelezen in een vestzak.

Ondanks het akelige voorgevoel glimlachte Anne. ‘Zijn zelfbeheersing is bewonderenswaardig. Het is misschien het doodvonnis van zijn leger, maar hij waagt het er liever op dan dat hij ook maar het geringste teken van ongerustheid toont.’

James knikte. ‘Hij is inderdaad niet snel van zijn stuk te brengen.’ Maar hij zag de bezorgde frons van zijn vrouw. In de mensenmassa die zich naar het avondmaal begaf, bevond Sophia zich nog altijd aan de zijde van burggraaf Bellasis.

Anne kon haar ongeduld slechts met moeite onderdrukken. ‘Zeg haar dat ze bij ons moet komen zitten, of in elk geval bij iemand anders.’

James schudde zijn hoofd. ‘Dat vertel je haar zelf maar. Ik doe het niet.’

Anne knikte en begaf zich naar het jonge stel. ‘U moet zich niet volledig door Sophia in beslag laten nemen, lord Bellasis. U hebt veel vrienden in de zaal die graag nieuws van u zouden willen horen.’

Maar de jongeman glimlachte. ‘Wees gerust, mevrouw Trenchard. Ik ben waar ik wil zijn.’

Anne tikte met haar opgevouwen waaier in haar linkerhandpalm. ‘Dat is allemaal prima, heer,’ zei ze met een wat vastberadener klank in haar stem. ‘Maar Sophia moet waken voor haar reputatie, die door de overvloedige aandacht van uw kant gevaar kan lopen.’

Het was te veel om te verwachten dat Sophia zich erbuiten zou houden. ‘Mama, zit er maar niet over in. Ik wou dat u enig vertrouwen in mijn gezond verstand had.’

‘Dat zou ik graag willen hebben.’ Anne begon haar geduld met haar domme, verliefde, ambitieuze dochter te verliezen. Maar ze merkte dat er een paar stellen hun kant op keken en trok zich terug om niet gezien te worden terwijl ze met haar dochter aan het ruziën was.

Enigszins tegen de zin van haar man koos ze voor een rustige zijtafel, waar ze bij enkele officieren en hun vrouwen gingen zitten en keken naar het luisterrijker gezelschap in het midden. Wellington had een plek gekregen tussen lady Georgiana Lennox en een verrukkelijke verschijning in een laag uitgesneden, nachtblauwe, met zilverdraad geborduurde avondjurk. Vanzelfsprekend droeg ze prachtige diamanten. Ze lachte behoedzaam, toonde een verblindend wit stel tanden en keek de hertog vervolgens met een soort zijdelingse blik door haar donkere wimpers aan. Het was duidelijk dat lady Georgiana de rivaliteit nogal vermoeiend vond. ‘Wie is die vrouw rechts van de hertog?’ vroeg Anne aan haar man.

‘Lady Frances Wedderburn-Webster.’

‘Natuurlijk. Ze kwam na ons binnen. Ze lijkt erg overtuigd te zijn van de belangstelling van de hertog.’

‘Daar heeft ze ook alle reden toe.’ James gaf haar een knip-oogje, en Anne bekeek de schoonheid met een nog grotere nieuwsgierigheid. Niet voor het eerst vroeg ze zich af of de oorlogsdreiging, de nabijheid van de dood, meer mogelijk maakte. Veel stelletjes hier in deze zaal stelden hun reputatie en zelfs hun toekomstige geluk in de waagschaal om nog wat plezier te hebben voordat ze te wapen geroepen en van elkaar gescheiden zouden worden.

Bij de ingang klonk geroezemoes, en ze keek naar de overkant van het vertrek. De boodschapper die ze eerder hadden gezien, was teruggekeerd, nog altijd met bemodderde rij-

laarzen, en hij stapte opnieuw op de prins van Oranje af. Ze spraken even met elkaar, waarna de prins opstond en naar Wellington liep, bij wie hij boog en in zijn oor fluisterde. Ondertussen was de aandacht van het hele gezelschap volledig op hen gericht en vielen de gesprekken stil. Wellington stond op. Hij sprak even met de hertog van Richmond, en ze hadden zich al naar de uitgang begeven, toen hij stilhield. Tot verbazing van de Trenchards keek hij om zich heen en kwam op hun tafel af, tot grote opwindning van iedereen die eraan zat.

‘U. Toveraar. Wilt u met ons meekomen?’

James sprong overeind, liet zijn maaltijd meteen staan. De twee andere mannen waren groot, en hij had wel iets weg van een joker tussen twee koningen – wat hij eigenlijk ook was, moest Anne toegeven.

De man tegenover haar aan tafel kon zijn bewondering niet voor zich houden. ‘Uw echtgenoot heeft duidelijk het vertrouwen van de hertog, mevrouw.’

‘Klaarblijkelijk.’ Maar ineens voelde ze zich behoorlijk trots op hem, wat een aangenaam gevoel was.

Toen ze de deur van de kleedkamer openden, keek een verbaasde lakei, net bezig met het klaarleggen van een nachthemd, op, recht in het gezicht van de opperbevelhebber. ‘Zouden we even van dit vertrek gebruik mogen maken?’ zei Wellington, en de lakei hapte bijna naar adem toen hij zich uit de voeten maakte. ‘Hebt u een fatsoenlijke kaart van de omgeving?’

Richmond mompelde dat hij er wel eentje had, terwijl hij een dik boek van de planken trok, het opensloeg en Brussel en het omringende platteland voor hen ontvouwde.

Wellington ontstak in de woede die hij eerder in de balzaal had weten te verbergen. ‘Napoleon heeft me bedonderd, bij god! Oranje heeft een tweede bericht gekregen, ditmaal van baron Rebecque. Bonaparte is langs de weg van Charleroi

naar Brussel opgetrokken, en hij nadert.' Hij boog zich over de pagina. 'Ik heb het leger opdracht gegeven bij Quatre-Bras samen te trekken, maar daar zullen we hem niet tegenhouden.'

'Misschien wel. U hebt nog een paar uur voordat het licht wordt.' Richmond geloofde zijn eigen woorden evenmin als de grote hertog.

'Als dat niet lukt, zal ik hem hier moeten bevechten.'

James boog zich over de kaart. De duimnagel van de hertog rustte op een dorpje dat Waterloo heette. Het leek merkwaardig onwerkelijk dat hij, vlak nadat hij rustig in een nietszeggende hoek zijn avondmaal aan het nuttigen was, zich nu in de kleedkamer van de hertog van Richmond bevond, samen met hem en de opperbevelhebber, in het hart van de gebeurtenissen die het leven van hen allen zouden veranderen.

En toen richtte Wellington voor het eerst sinds ze in de kamer waren gekomen zijn aandacht op hem. 'Ik zal uw hulp nodig hebben, Tovenaar. Begrijpt u? We zullen eerst in Quatre-Bras zijn en vervolgens in...' Hij wachtte even om de naam op de kaart te controleren. 'Waterloo. Een nogal vreemde naam om voor de onsterfelijkheid te gaan.'

'Als iemand die onsterfelijk kan maken, bent u het wel, Excellentie.' Volgens het verhoudingsgewijs eenvoudige waardesysteem van James kon enige pluimstrijkerij nooit kwaad.

'Maar hebt u genoeg informatie?' Wellington was een beroepssoldaat, geen onbeholpen amateur, waar James hem om bewonderde.

'Ja. Maakt u zich maar niet ongerust. Het zal niet mislukken door een tekort aan voorraden.'

Wellington keek hem aan. Hij glimlachte bijna. 'U bent een slimme man, Trenchard. Als de oorlogen voorbij zijn, moet u uw talenten goed gebruiken. Volgens mij hebt u het in zich om het ver te schoppen.'

'U bent erg vriendelijk, Excellentie.'

‘Maar u moet zich niet door de malligheden van de beau monde laten afleiden. Daarvoor bent u te slim, of dat zou u moeten zijn, en van veel grotere waarde dan de meesten van die dikdoeners in de balzaal. Vergeet dat niet.’ Het leek bijna wel alsof hij een stem hoorde die hem zei dat het moment was gekomen. ‘Tot zover. We moeten ons klaarmaken.’

Toen ze tevoorschijn kwamen, was het gezelschap al in rep en roer, en het was meteen duidelijk dat het nieuws zich had verspreid. In de met bloemen gevulde vertrekken die aan het begin van de avond zo welriekend en elegant waren geweest, vonden hartverscheurende afscheidstaferelen plaats. Moeders en meisjes lieten hun tranen openlijk de vrije loop terwijl ze zich vastklampten aan hun zonen en broers, echtgenoten en geliefden, en lieten elke voorgewende kalmte varen. Tot James’ verbazing was het orkest nog altijd aan het spelen, sommige stellen bleven dansen, al was het onbegrijpelijk hoe ze daartoe, te midden van alle consternatie en verdriet, in staat waren.

Anne kwam op hem af voordat hij haar in het gedrang had opgemerkt. ‘We moeten ervandoor,’ zei hij. ‘Ik moet rechtstreeks naar het depot. Ik zet jou en Sophia in een koets en ga lopend.’

Ze knikte. ‘Is het de beslissende slag?’

‘Wie weet? Ik denk het wel. Ondertussen hebben we al zoveel jaren gedacht dat elke schermutseling de beslissende slag was, maar ditmaal geloof ik dat het echt zover is. Waar is Sophia?’

Ze vonden haar in de hal, huilend in de armen van lord Bellasis. Anne was blij dat hun indiscretie en dwaasheid in de chaos en het tumult onopgemerkt bleven. Bellasis fluisterde Sophia iets in het oor en droeg haar over aan haar moeder. ‘Zorg goed voor haar.’

‘Dat doe ik gewoonlijk al,’ zei Anne, die zich aan zijn vrijmoedigheid stoorde. Maar door zijn eigen zorgen over zijn

vertrek hoorde hij het niet. Met een laatste blik op het object van zijn verlangens haastte hij zich met een groep medeofficieren naar buiten. James had de sjaals en omslagdoeken opgehaald, en nu bevonden ze zich in het gedrang voor de uitgang. De hertogin was nergens te bekennen. Anne gaf het zoeken op en besloot haar de volgende ochtend te schrijven, al begreep ze heel goed dat de hertogin op een moment als dit niet al te veel om sociale subtiliteiten gaf.

Eindelijk waren ze in de buitenste hal, de open deur door en vervolgens op straat. Ook daar dromden horden mensen samen, maar minder dan binnen. Sommige officieren zaten al te paard. Anne bespeurde Bellasis in de mêlée. Zijn bediende had zijn paard opgehaald en hield het vast terwijl zijn meester erop klom. Anne keek toe en heel even leek Bellasis de menigte te overzien, op zoek naar iemand, maar als dat Sophia was, dan trok zij zijn aandacht niet. Precies op dat moment hoorde Anne achter zich een snik. Haar dochter staarde naar een groep soldaten voor hen. ‘Wat is er?’ Anne herkende geen van de mannen. Maar Sophia was slechts in staat om haar hoofd te schudden, al was niet te zien of dat uit bezorgdheid was of uit afschuw. ‘Je wist dat hij moest gaan.’ Anne sloeg een arm om de schouders van haar dochter.

‘Dat is het niet.’ Sophia kon haar blik niet van een van de groepen geüniformeerde mannen afhouden. Ze maakten aanstalten om te vertrekken. Ze huiverde en slaakte een snik die uit het diepst van haar ziel leek te komen.

‘Lieveling, hou jezelf een beetje in de hand.’ Anne keek om zich heen, probeerde zich ervan te vergewissen dat niemand het zag. Haar dochter had zichzelf niet meer onder controle en was onhandelbaar. Ze trilde alsof ze een koortsaanval had, rillend en zwetend, en de tranen stroomden over haar wangen. Anne nam het heft in handen. ‘Kom mee. Vlug. We moeten terug voordat je wordt herkend.’

Samen sleepten zij en haar man het bevende meisje langs de

rij wachtende koetsen totdat ze die van hen hadden gevonden en duwden haar erin. James ging er haastig vandoor, maar het duurde nog een uur voordat het voertuig aan de kluwen koetsen kon ontsnappen en Anne en Sophia in staat waren naar huis te rijden.

De volgende dag verliet Sophia haar kamer niet, wat geen probleem was, want heel Brussel zinderde van de spanning en niemand merkte haar afwezigheid op. Zou de inval de stad bereiken? Liep iedere jonge vrouw gevaar? De inwoners stonden in tweestrijd. Moesten ze op een overwinning hopen en hun kostbaarheden verbergen om die voor de terugkerende troepen te behoeden, of zou het een nederlaag worden en moesten ze vluchten? Anne bracht het grootste deel van de dag peinzend en biddend door. James was niet thuisgekomen. Zijn bediende ging naar het depot om een stel schone kleren en een mandvol eten te brengen, al vond ze het bijna lachwekkend zo dwaas dat ze voorraden naar de hoofdleverancier stuurde.

Het nieuws van het treffen bij Quatre-Bras begon door te sijpelen. De hertog van Brunswijk was dood, door het hart geschoten. Anne dacht aan de donkere, losbandige knappe man die ze gisteravond nog met de hertogin had zien dansen. Voordat het was afgelopen, zou er meer van dit soort nieuws komen. Ze keek rond in de ontvangkamer van hun huurvilla. Hij was heel fraai: naar haar smaak een beetje te voornaam, naar die van James niet voornaam genoeg, met donkere meubels en witte gordijnen van gevlamde zijde, aan de bovenkant afgewerkt met uitgebreid versierde, van franje voorziene draperieën. Ze pakte haar borduurwerk op en legde het weer neer. Hoe kon ze naaien terwijl ze wist dat mannen die ze kende een paar kilometer verderop voor hun leven vochten? Ze deed hetzelfde met een boek. Maar ze kon niet eens doen alsof ze zich op een verzonnen geschiedenis concentreerde

als zich zo dichtbij dat ze de kanonnen hoorde dreunen zo'n grimmig relaas afspeelde. Haar zoon Oliver kwam binnen en plofte neer in een stoel. 'Waarom ben je niet op school?'

'Ze hebben ons naar huis gestuurd.' Ze knikte. Natuurlijk hadden ze dat gedaan. De docenten moesten hun eigen ont-snappingsplannen maken. 'Is er al nieuws over papa?'

'Nee, maar hij verkeert niet in gevaar.'

'Waarom ligt Sophia in bed?'

'Ze voelt zich niet lekker.'

'Is het vanwege lord Bellasis?'

Anne keek hem aan. Hoe kunnen kinderen dat soort dingen weten? Hij was zestien. Hij was nog nooit op een plek geweest die in de verste verte de beau monde genoemd kon worden. 'Natuurlijk niet.' Maar de jongen glimlachte alleen maar.

Pas dinsdagochtend zag Anne haar man weer. Ze zat op haar kamer te ontbijten, maar was uit bed en gekleed toen hij de deur opende. Hij zag eruit alsof hijzelf door de modder en het stof van het slagveld was gekomen. Ze begroette hem eenvoudig. 'Goddank,' zei ze.

'Het is ons gelukt. Bonie heeft de benen genomen. Maar niet iedereen heeft het gered.'

'Dat kan ik me voorstellen, arme zielen.'

'De hertog van Brunswijk is dood.'

'Dat heb ik gehoord.'

'Lord Hay, sir William Ponsonby...'

'O.' Ze dacht aan de vriendelijk glimlachende man die haar met haar strenge echtgenoot had geplaagd. 'Wat droevig. Ik heb gehoord dat sommigen van hen stierven in het uitgaanstenuue dat ze op het bal aanhadden.'

'Dat klopt.'

'We zullen voor ze bidden. Ik heb het gevoel dat we door onze aanwezigheid daar die avond met hen allemaal een soort band hebben gekregen, arme kerels.'

‘Zeg dat wel. Maar er is een ander slachtoffer met wie je geen band hoeft voor te stellen.’ Ze keek hem afwachtend aan. ‘Burggraaf Bellasis is gedood.’

‘O, nee.’ Ze sloeg haar hand voor haar gezicht. ‘Is het zeker?’ Ze voelde haar maag ineenkrimpen. Waarom eigenlijk? Dat was lastig te zeggen. Dacht ze dat Sophia mogelijk gelijk had en dat de grote kans van het meisje nu gemist was? Nee. Ze wist dat dat een illusie was, maar dan nog... Wat vreselijk.

‘Ik ben er gisteren naartoe gegaan. Naar het slagveld. Wat een afschuwelijk gezicht.’

‘Waarom ben je daarheen gegaan?’

‘Zaken. Waarom doe ik anders altijd iets?’ Hij betreurde zijn scherpe toon. ‘Ik hoorde dat Bellasis op de lijst van slachtoffers stond en heb gevraagd of ik zijn lichaam mocht zien. Het was hem, dus ja, ik weet het zeker. Hoe gaat het met Sophia?’

‘Sinds het bal is ze slechts een schaduw van zichzelf, ongetwijfeld omdat ze bang is voor het droevige nieuws dat wij haar nu moeten brengen.’ Anne zuchtte. ‘Volgens mij moet ze het van ons horen voordat ze het van een ander hoort.’

‘Ik zal het haar vertellen.’ Ze was verbaasd. Dat was meestal niet het soort taak dat James vrijwillig op zich nam.

‘Ik denk dat ik het moet doen. Ik ben haar moeder.’

‘Nee. Ik vertel het haar. Daarna kun jij komen. Waar is ze?’

‘In de tuin.’

Hij liep met grote passen naar buiten, terwijl Anne over hun woordenwisseling nadacht. Dus zo liep de dwaasheid van Sophia af: niet als schandaal, goddank, maar met verdriet. Het meisje had haar dromen gedroomd, en James had haar daarbij aangemoedigd, maar nu vielen ze tot stof uiteen. Ze zouden nooit weten of Sophia gelijk had en Bellasis eerbare plannen had, of dat zij, Anne, het gelijk aan haar kant had en Sophia alleen maar een charmant meisje was om mee te spelen in de tijd dat ze in Brussel gelegerd waren. Ze liep naar de stoel bij het raam. De tuin beneden was ingericht op de

formele manier die in de Lage Landen nog altijd in de mode was, al hadden de Engelsen er afstand van gedaan. Sophia zat op een bank naast het grindpad, met een ongeopend boek naast haar, toen haar vader het huis uit kwam. James liep prattend op haar af, ging naast zijn dochter zitten en nam haar hand in de zijne. Anne vroeg zich af hoe hij het zou zeggen. Zo te zien haastte hij zich niet, en hij sprak een poosje, heel vriendelijk, tot Sophia plotseling ineenkromp alsof ze een klap had gekregen. Toen dat gebeurde, nam James haar in zijn armen en begon ze te snikken. Anne was in elk geval blij dat haar man bij het brengen van het vreselijke nieuws zo lief was geweest als hij wist dat nodig was.

Later vroeg Anne zich af hoe ze er zo zeker van geweest kon zijn dat dit het einde van het verhaal van Sophia was. Maar wie zou meer dan zij tot de ontdekking hebben kunnen komen dat alles er achteraf gezien altijd anders uitzag? Ze kwam overeind. Het was tijd om naar beneden te gaan, voor het troosten van haar dochter, die vanuit een prachtige droom in een wrede wereld wakker was geworden.